

зміщується в боки їх випаровування. Процес випаровування та конденсації зразка пахучих речовин займає, в середньому, 10-15 хвилин.

По ходу випаровування холодоагент додають в охолоджувач збірника пахучих речовин. Після їх виділення збирач знімають з водяної бані і, обережно відкриваючи кран, повільно підвищують тиск в пристрої, повільно заповнюючи його атмосферним повітрям. Після цього охолоджувач від'єднують від випаровувача, залишки азоту зливають в дюар, а зібрану в вигляді інею воду та пахучі речовини переносять протиранням на шматочки тканини, які після цього герметизують в скляних банках. Всі маніпуляції по підготовці препаратів крові, виділенню із них індивідуалізуючих суб'єкта пахучих речовин виконують з дотриманням умов, що забезпечують захист зразків крові та виділених пахучих речовин від сторонніх забруднень (пробопідготовку проводять в витяжній шафі з використанням гумових рукавичок та пінцетів як захисних засобів). Отриманні проби пахучих речовин відразу ж або протягом 5 років (експериментально встановлений термін) використовують при проведенні ольфакторного дослідження.

Даний спосіб та винайдений прилад виділення пахучих речовин (збирач пахучих слідів) дозволили підвищити ефективність використання слідів крові як традиційно важливого об'єкта судово-біологічних досліджень.

Список використаних джерел:

1. Наказ МВС України № 700 від 14.08.2012 року.
2. Наказ МВС України № 962 від 24 листопада 2012 року.
3. П.Д. Биленчук «Методика обнаружения и использования одорологической информации в процессе раскрытия преступлений», Киев, 1993.
4. В.М. Салтевский «Криминалистическая одорология», Киев, 1976.
5. Г.В. Федоров, Г.В. Дергай «Одорология и ее использование в раскрытии преступлений», Киев, 1996.
6. В.И. Шиканов, Н.Н. Тарнаев «Запаховые микроследы», Иркутск, 1974.
7. А.А. Кириченко «Проблемы судебной одорологии», Киев, 1988.
8. В.М. Глибко, В.М. Салтевский «Запахові сліди у слідчій практиці» Київ, 1992.

Сучасний стан судового правознавства , основні напрямки його розвитку

Білик М.А., курсант навчально-наукового інституту підготовки фахівців для експертно-криміналістичних підрозділів НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук *Карпенко Н.Б.*

У сучасний період судове почеркознавство являє собою високорозвинену предметну галузь криміналістики. Характерним є подальший активний розвиток теоретичних засад судового почеркознавства, експериментальних розробок , узагальнень практики ,удосконалення існуючих методик і створення нових , більш ефективних методів експертного дослідження почерку. Центральним

теоретичним питанням судового почеркознавства, правильне вирішення якого забезпечує надійність почеркознавчої експертизи, є питання про індивідуальність і сталість почерку кожної людини. Основним дослідницьким моментом у цьому питанні є науково обґрунтоване встановлення механізмів формування почерку конкретної людини. Важливо відзначити, що підґрунтям формування почерку є навички, які формуються в результаті систематичних вправ особи в письмі - починаючи з навчання письму взагалі і сприяють утворенню системи вироблених рухів, котра дає можливість виконувати рукопис швидко, скорописом, не контролюючи безпосереднє виконання кожної літери, цифри та їх елементів. У період від накреслення окремих письмових знаків до утворення все більш стійких умовно-рефлекторних зв'язків письма на формування почерку індивідуума впливає безліч чинників, обумовлених його психічними та фізичними особливостями та умовами навчання. З часом у почерку людини утворюються некеровані рефлекторні відхилення, які в сукупності та в різноманітних поєднаннях складають неповторний для кожної особи динамічний стереотип, що обумовлює неповторність і сталість почерку кожної людини. Щоправда, з роками у динамічному стереотипі відбуваються деякі зміни, але вони істотно не впливають на феноменальну індивідуальність почерку. У процесі більш ніж сторічного розвитку судового почеркознавства були науково досліджені закономірності письма і почерку на основі різних наук, що сприяло створенню наукової теорії почеркознавчої експертизи, яка базується на даних фізіології, невропатології, психології, психіатрії, статистики тощо, утворюючи цілісну систему знань про почерк як об'єкт ідентифікаційного дослідження. За цей час сформувалися природничо-наукові основи почеркознавства, понятійний апарат у галузі теорії та практики почеркознавчої експертизи, постійно удосконалювались система ознак почерку, критерії оцінки їх суттєвості та ідентифікаційної значущості, ґрунтовно вивчено питання стабільності ознак почерку та його змін, що виникають під впливом природних і штучних факторів, зокрема у зв'язку з віком, під впливом різних захворювань, умов написання, за навмисної зміни почерку особою тощо. Слід також зазначити, що в різних країнах, у тому числі - і в Україні - розроблено методики дослідження складних почеркових об'єктів, а саме: записів обмеженого обсягу, цифрових і стилізованих записів, підписів від імені осіб похилого та старечого віку, текстів, виконаних зміненим почерком, не звичною до письма рукою, ногами, зубами тощо. На особливу увагу заслуговують розроблені основні положення теорії та методики почеркознавчої діагностики, яка виділилась у самостійний напрям почеркознавства. За результатами проведених експериментальних досліджень розроблено класифікації негативних факторів, діагностичних ознак та їх комплексів, характерних для тієї чи іншої групи впливів, виділено та систематизовано ознаки почерку, які

найбільш піддаються зміні в незвичних умовах письма, і такі, що залишаються незмінними або ж змінюються незначно, для різних груп негативних факторів.

Почеркознавча експертиза дозволяє вирішувати ідентифікаційні та неідентифікаційні завдання, які виникають у кримінальному та цивільному судочинстві.

Ідентифікаційні завдання пов'язані із встановленням конкретного виконавця тексту чи підпису або з вирішенням питання про виконання однією особою різних текстів, окремих фрагментів тексту, підписів, тексту і підпису тощо. Класифікаційні завдання передбачають устанавлення за почерком властивостей особи, характерних для певних груп осіб, що дає можливість отримати відомості про виконавця записів у разі відсутності певної підозрюваної особи з метою висування та перевірки розшукових версій і звуження кола можливих виконавців рукопису. Відомості про кореляційну залежність між фізіологічними властивостями особи і почерком дозволяють вирішувати класифікаційні задачі: встановлення статі виконавця рукопису, його віку, загальної соціально-демографічної характеристики тощо. Діагностичні завдання передбачають отримання відомостей про зовнішню обстановку письма та внутрішній стан того, хто писав. На підставі встановлених залежностей почерку в момент виконання рукопису від різних психофізіологічних факторів можуть встановлюватись факти навмисної зміни почерку, виконання рукопису за відсутності зорового контролю, в хворобливому стані, стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння тощо. Використовуючи під час доказування висновки експерта-почеркознавця, необхідно мати на увазі, що категоричні ідентифікаційні висновки можуть розглядатися як встановлення достовірних фактів про наявність або відсутність тотожності.

Висновки експертів-почеркознавців щодо класифікаційних та діагностичних завдань мають імовірний характер і можуть використовуватись як аргументи лише в тих випадках, коли відсутні істотні суперечності між ними та іншими доказами у справі. Як видно з наведеного, високий рівень розвитку судового почеркознавства не означає, що вже не існує проблем, які потребують розв'язання. Такі проблеми існують і їх вирішення буде сприяти подальшому удосконаленню як теоретичних засад судового почеркознавства, так і практики проведення судово-почеркознавчої експертизи.

На завершення необхідно підкреслити, що кожний почерк за будь-яких змін завжди залишається індивідуальним, зберігає притаманну даній особі в певний період її життя сукупність ознак, достатніх для графічної ідентифікації. Тому велике практичне значення для почеркознавства мають ознаки почерку, які в сукупності є основою формування висновків експерта.